

den naam van : Fabriek van Instrumenten en Electriche Apparaten 'Inventum' en is gevestigd te de Bilt (Provincie Utrecht)." In een akte, op 21 april 1915 ook voor notaris Bax opgesteld, is overeengekomen dat: „Inventa verklaart te verkoopen en in vollen eigendom over te dragen, gelijk Oprichters verklaren te koopen en in eigendom te aanvaarden de geheele industriële- en handelszaak van Inventa tot het vervaardigen van en den handel in instrumenten voor wetenschappelijk en technisch gebruik in de Bilt." Maar ook: „Oprichters (=Inventum) nemen eveneens over alle verplichtingen en lasten drukkende op het bedrijf als zoodanig en alle schulden waarvoor de schuldeischers recht van voorrang zouden kunnen inroepen." De nieuwe bestuurders, de oprichters van INVENTUM, hebben met de schuldeisers

een regeling getroffen die inhoudt dat zij hun vorderingen betaald krijgen in de vorm van aandelen in de nieuwe naamloze vennootschap INVENTUM.

INVENTA-directeur Hinlópen, op 20 april 1915 aangesteld als liquidateur van INVENTA, wordt directeur van de nieuwe N.V. INVENTUM.

Bronnen:

- Gemeentearchief De Bilt, Bilthoven.
- Gemeentearchief 's-Gravenhage, 's-Gravenhage.
- Het Utrechts Archief, Utrecht.
- Inventum B.V., Bilthoven, de heer J. van Amerongen.
- Inventair, Nieuwegein, de heer C. Pouw.
- Documentatiecentrum Historische Kring d'Oude School, De Bilt.

HET BILTSCHME MEERTJE II

IJclub 'Het Biltse Meertje': De eerste 25 jaren

Hans de Groot

Een spiegelgladde ijsbaan vol vrolijke schaatsers. Krabbelaars, hardrijders, kunstrijders en rondzwierende paren. Voor ieder een eigen plekje. 's Avonds licht op de baan en misschien ook nog wat vrolijke muziek erbij. En een eigen 'koek en zopie' om de gasten warm te houden. Droombeelden? Nee, zeker niet voor de initiatiefnemers tot oprichting van een ijclub.

In het eerste jaarverslag van de IJclub 'Het Biltse Meertje' over het verenigingsjaar 1924 - 25 beschrijft de secretaris van de IJclub, mejuffrouw H.B. Schoff, de ontstaansgeschiedenis als volgt:

"Het verslag van het verenigingsjaar 1 October 1924 - 30 September 1925 kan slechts elf maanden van dit jaar omvatten, omdat de vereniging eerst op 31 October 1924 werd opgericht. In het kort moge hier de geschiedenis van haar ontstaan gememoreerd worden. Op initiatief van de heeren Blancke, Ekdome en Willekes werd in juli 1924 eene vergadering belegd ten einde, zoo mogelijk in samenwerking met de Biltse IJclub, te komen tot oprichting van eene vereniging, die op het gemeente terrein van de toen in aanleg zijnde zweminrichting aan den Brandenburgerweg een ijsbaan zou kun-

nen exploiteren.

Het meerendeel der aanwezigen op die vergadering, bleek evenwel meer te gevoelen voor een eigen ijsbaan, waartoe de aandacht gevestigd werd op het Biltse Meertje. Een commissie werd benoemd ten einde in deze de noodige voorstellen te doen, welke commissie op een vergadering d.d. 17 October 1924 verslag van hare werkzaamheden uitbracht. Zij kon daarbij mededeelen, dat het gelukt was om gedurende tien jaar de beschikking te krijgen over het meertje, daar de eigenaar bereid was om het voor f 150,- per jaar te verhuren. Om het als ijsbaan geschikt te maken was een bedrag van p.m. f 1000,- noodig. De vergadering keurt deze plannen goed en besluit een oproep in de couranten te plaatsen tot deelneming aan een obligatie leening. Deze oproep leverde een gunstig resultaat op. Op 31 October 1924 was aan obligatie's en giften reeds f 947,- bij elkaar en kon besloten worden tot definitief oprichting van de vereniging".

Tijdens de vergadering van 31 oktober 1924 traden de initiatiefnemers terug en werd het eerste bestuur gekozen met als voorzitter de heer Boecke, (na zijn overlijden in 1925 opgevolgd door mr. dr. Jonckers Nieboer), als secretaresse mejuffrouw H.B. Schoff, als

penningmeester de heer J.F. Burgersdijk en als bestuursleden de heren Braat, Van Os, K.W. Booy en J.W. Verloop. Door dit bestuur werden de voorgestelde statuten geaccordeerd, die op 14 december 1924 bij Koninklijk Besluit officiële goedkeuring kregen. Het is misschien interessant het eerste artikel van de statuten te citeren:

- ” Art. 1: De vereeniging draagt de naam IJclub 'Het Biltse Meertje'. Zij stelt zich ten doel
- de bevordering van de ijs- en watersport en tracht dit doel te bereiken langs wettigen weg en wel door:
 - a. het maken en onderhouden van gereserveerde ijsbanen
 - b. het organiseren van wedstrijden en ijsfeesten
 - c. andere wettige middelen, die aan het doel bevorderlijk kunnen zijn.

De nieuwe bestuursleden konden hun hart ophalen, want er was heel wat te doen voordat het Biltse Meertje als echte ijsbaan in gebruik kon worden genomen. Een lage waterstand en een zeer ongelijke bodem; geen basis voor een betrouwbare ijsbaan. Eerst werd begonnen met uitdiepen. Toen in november 1924 de vorst inviel, strekte het water zich al over de hele vlakte uit. Helaas liet de vorst het afweten voordat er echt schaatsijs was gevormd en verdween hij voor de rest van de winter. Ruim gelegenheid om na te denken over een omrastering van het terrein, de aanleg van de baanverlichting en het bouwen van een clubhuis, ook wel ijstent genoemd. De ingang van de ijsbaan werd gesitueerd richting Bilderdijklaan, waarschijnlijk op de plek waar nu het huis Bilderdijklaan 130 staat. Binnen de omrastering kwam hier een klein controlehuisje. Het bestuur wist de hand te leggen op een houten gebouw, dat als noodwoning voor de Noord-Brabant-Deutsche Spoorwegmaatschappij had gediend. Dat zou prima kunnen dienen als clubhuis. Begin 1925 was de gemeente het hiermee eens en gaf toestemming voor de bouw. Het werd geplaatst aan de kant van de spoorbaan. De vergunning voor het gebruik als clubhuis gold voor een jaar. Daarna werd toestemming verleend voor nog eens drie jaar.

Artikel. 1 van de statuten gaf het al aan. 's Winters was het Biltse Meertje ter beschikking van de schaatsers en 's zomers van de watersporters. Een goede basis om het buffet in het clubhuis te verpachten. De eerste pachter van het buffet was de heer Van

Aalten. Aan zijn eerste jaar beleefde hij echter weinig plezier. Geen ijs in de winter en geen water in de zomer.

Het enthousiasme voor de IJclub was in het eerste verenigingsjaar erg groot. Het ledenbestand telde op 30 september 1925 al 143 hoofdleden, 86 gezinsleden en 116 kinderen: totaal 345 leden. Bovendien hadden zich 10 sponsors aangemeld.

De verenigingsjaren 1925 t/m 1928

In het jaar 1925 - 26 had de IJclub de wind mee. Maar liefst vijftien dagen van volop ijspret. Op een nog grotere baan dan gebruikelijk. De hoge waterstand had zelfs het toegangspad en het controlehokje onder water gezet, of beter, onder het ijs. Het publiek was er wel gelukkig mee, want het ledental steeg tot 639 (hoofd- en gezinsleden + kinderen). Kinderwedstrijden konden worden georganiseerd en een behendigheidswedstrijd voor volwassenen. Het geplande ijsfeest viel letterlijk in het water. De dooi maakte de baan onbruikbaar. Met de pachter van het clubhuis liep het niet lekker en pas na lang zoeken vond men een andere, de heer Pennekamp, die net een kruidenierszaak was begonnen op de Bilderdijklaan. Hij kreeg een pachtcontract voor drie jaren, net op tijd om nog wat plezier te hebben van het meertje als watersportgebied. Bij afsluiting van het jaar wapperde er zelfs een eigen, door een lid ontworpen clubvlag op de baan. De heren Booy en Van Os stapten uit het bestuur. De winter van 1926 - 27 was er niet een om blij mee te zijn als ijsclub. Slechts twee dagen kon de baan open en prompt liep het ledenbestand terug naar totaal 587. De enthousiaste pachter Pennekamp zorgde wel voor een goede zomerexploitatie. En er was nog een nieuwtje. Voor de genietters van winter- en zomervermaak was er nu ook een echt toilet. De plaatsen van de vorig jaar afgetreden bestuursleden Booy en Van Os worden nu ingenomen door mevrouw Ploeg-Goedhart en de heer Van Aalderen.

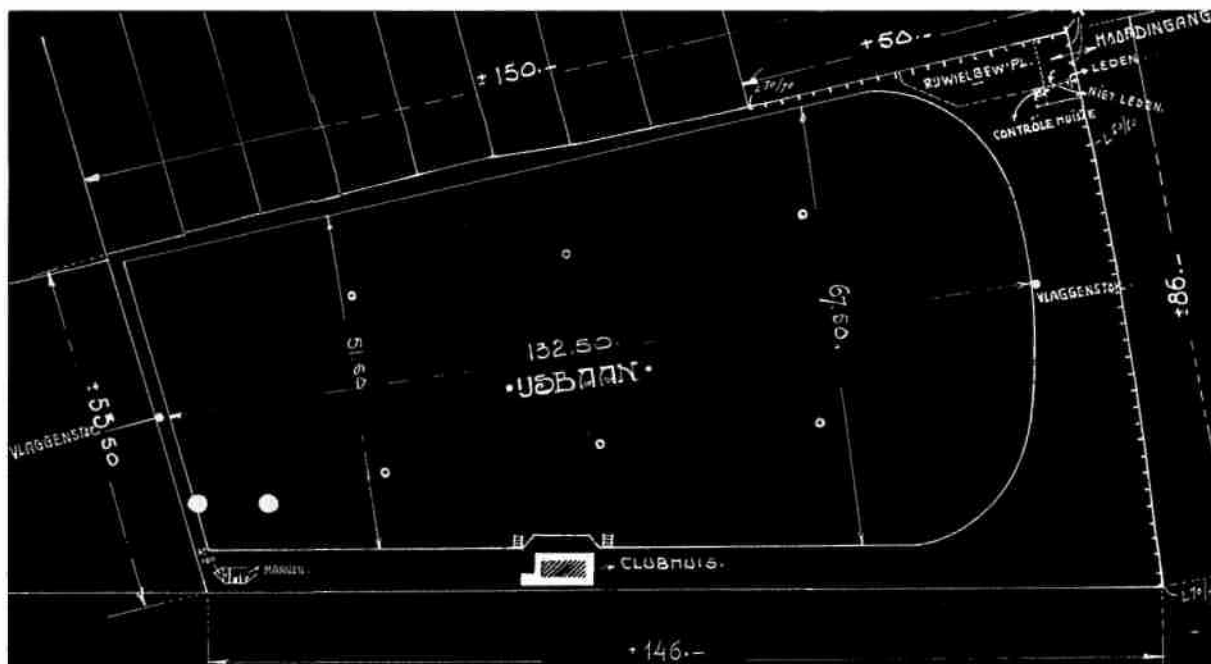
In het verenigingsjaar 1927 - 28 konden de 776 leden genieten van elf schaatsdagen. Er konden ook weer jeugdwedstrijden hardrijden gehouden worden en zelfs een gekostumeerd ijsfeest. Het Biltse Meertje was in die paar jaar zo'n vertrouwde omgeving geworden dat geprobeerd werd het meertje in eigen bezit te krijgen. En dat lukte. Het bestuur kreeg hiervoor de Algemene Ledenvergadering achter zich en ook ging men akkoord met het voorstel om ter financiering van onder andere deze aankoop een nieuwe

5 % obligatielening van f 6.000,- (30 stukken van elk f 200,-) uit te schrijven. Deze nieuwe obligatielening zou, anders dan die van 1924, rentedragend zijn en de inschrijving was vlot voltekend, zodat het meertje aangekocht kon worden. Ook kon een aantal noodzakelijke voorzieningen worden aangepakt. Het meertje werd opnieuw uitgegraven en gelijktijdig aanzienlijk vergroot, de omrastering werd vernieuwd en de ingang

werd verplaatst naar het begin van de huidige Klaphekweg. Een nieuwe rijwielstalling werd aangelegd, de baanverlichting verbeterd en het clubhuis werd verplaatst naar de kop van het meertje aan de kant van het klaphek. Ingrijpende maatregelen, 'maar wij hebben nu een model ijsbaan', vindt het bestuur.

En dat kwam in het verenigingsjaar 1928 - 29 volledig tot zijn recht. De club beleefde een winter als die van 1890. Maar liefst 45 schaatsdagen. Het was soms zo koud, dat er avonden bij waren dat er geen mens op de baan was. De inmiddels met de KNSB gelegde contacten resulteerden in de toewijzing van het Provinciaal Kampioenschap schoonrijden dames. Voor de officiële hardrijwedstrijden was de baan helaas te klein. Binnen de IJscub zelf werd een clubwedstrijd schoonrijden voor paren georganiseerd en een grandioos gekostumeerd ijsfeest. Toch bleef het sterk wisselende waterpeil in het meertje het bestuur zorgen baren. Zelfs tijdens de lange vorstperiode zakte het waterpeil zodanig, dat het ijs aan de randen inzakte. Ook de zomerexploitatie werd een sof door een te lage waterstand. Dit werden nu zorgen voor Notaris F.M. la Chapelle, die de heer Jonckers Nieboer als voorzitter opvolgde. Mevrouw Van Zutphen-Schoff legt haar functie van secretaresse neer en wordt vervangen door de heer Van Aalderen. Ook de bestuursleden mevrouw Ploeg en de heren Braat en Verloop verlaten het bestuur, nu zijn er nog maar vijf bestuursleden. In de Algemene Ledenvergadering wordt voorgesteld het aantal bestuursleden te verlagen van

negen naar zeven. Dat werkt wat efficiënter. Het ledental is inmiddels wel gestegen tot 961 (hoofd- en gezinsleden + kinderen) ! De IJclub bereikt inmiddels haar eerste lustum. Iedereen is het er over eens, dat dit gevierd moet worden met een groot gekostumeerd ijsfeest. En als er geen ijs is ? Helaas, dan gebeurt er niets. Er is geen geld om een alternatief feest in Concordia te organiseren.

De verenigingsjaren 1929 t/m 1931

In deze jaren blijkt Koning Winter het niet goed voor te hebben met onze IJclub. Meer dan twee dagen per jaar is de ijsbaan niet open geweest. In het eerste jaar is de zomerexploitatie wel een succes. Er worden zelfs vier kano's aangeschaft, maar het volgende jaar is er meer zand dan water.

In 1932 wordt de gemeente gevraagd in het kader van de werkverschaffing mee te helpen met het verder uitdiepen van het water. Dat lukt. Slechts 25% van de kosten komen ten laste van de IJclub. Nu is het waterniveau gelukkig weer acceptabel. In de hoop op betere tijden worden er bomen geplant aan de zijde van de r.-k. kerk om het stuiven van zand over de baan tegen te gaan. De geringe mogelijkheden die deze ijsbaan biedt heeft helaas ook zijn weerslag op het aantal leden. Dat duikelt van 326 naar 198. Hier wordt waarschijnlijk nog alleen gesproken over hoofdleden. De heer Pennekamp heeft als buffetpachter inmiddels de pijp aan Maarten gegeven. Er is geen droog brood aan te verdienen. Ondanks de naar f 10,- per dag gewijzigde pachtprijs ziet noch de heer Braun van Concordia noch de heer Nuse van café Bontekoe heil in een pachtcontract. Dat vandalisme van de jeugd geen probleem is van alleen onze tijd bewijst een verzoek aan de burgemeester. Het bestuur wil graag een van de bestuursleden aangesteld zien als onbezoldigd rijksveldwachter om te kunnen optreden tegen vandalisme op de baan. Ook

wordt geprobeerd de rijwielstalling te verpachten voor f 2,50 per dag en als service voor de schaatsers vraagt men de heer Knopper van de Leyenscheweg om op de baan kapotte schaatsen te repareren. Met hoop op betere ijstijden wordt contact gelegd met het aan de Paltzerweg gevestigde Biltsch Auto Bedrijf (de BAB, die ook de busverbinding Bilthoven-tramhalte De Bilt verzorgt) om in tijden van een geopende ijsbaan vlaggetjes op de bussen te zetten.

In 1931 wordt het bestuur geconfronteerd met een verrassend aanbod. De heer Doorschot biedt het naast het Biltsche Meertje gelegen kleine meertje te koop aan. 1200 m₂ grond en water voor f 2.500,-. De baan kan dan wel weer vergroot worden maar er gaat veel geld zitten in het uitgraven. Misschien wil de gemeente nog eens bijspringen door werkelozen in te zetten? Meer dan f 1.500,- wil het bestuur er niet voor uitgeven. En dus gaat de koop niet door.

Deze periode wordt afgesloten met het bestuur: mevrouw Pont en de heren F.M. la Chapelle (voorz.), E.P. Coelen (secr.), J.F. Burgersdijk (penningmeester), J. Kluft, J.W. Verloop, C.J. van Zetten, Van Rijn en Coelen.

De verenigingsjaren 1932 t/m 1934

Deze bieden weer wat meer ijsvreugde. De ijsbaan kon het eerste jaar twaalf en het volgende jaar veertien dagen open. Er kunnen weer Provinciale Kampioenschappen geschaatst worden. De zomerexploitatie loopt echter letterlijk vast in het zand. Er staat namelijk geen druppel water in het meertje.

In het ledenbestand is even een kleine opleving te zien geweest tot 236 hoofdleden, maar prompt duikelt dat het volgende jaar weer omlaag naar 110. De bodem van de kas komt helaas in zicht en in de bestuursvergadering wordt zelfs voorgesteld om de rente op de obligatielening van 1928 niet uit te betalen en in het vervolg de lidmaatschapskaarten maar zelf te schrijven.

Alsof de problemen van het bestuur al niet groot genoeg zijn, komt er ook nog een dreiging vanuit een andere hoek. Het Natuurbad De Biltsche Duinen is op het idee gekomen om ook het winterseizoen te gaan exploiteren. Inmiddels is bij de gemeente vergunning gevraagd voor de exploitatie van een ijsbaan. Prompt claimt het bestuur als compensatie voor de geleden schade bij de gemeente de gelden, die het Natuurbad door de exploitatie van een ijsbaan in de gemeentekas moet storten. Hoe dit verder is uitgekapt, vermeldt het

jaarverslag niet. Wel dat het volgende jaar minder schaatsers het hek binnenkwamen als gevolg van de opening van "een tweede ijsbaan hier ter plaatse".

In de bestuursvergadering van eind 1934 stelt een van de bestuursleden voor om even pas op de plaats te maken. Volgens hem bestaat er formeel nog wel een ijsclub, maar wat is de werkelijkheid? Er is een herkenbare relatie tussen het steeds dalende ledental en de slappe winters, het dikwijls droog liggende meertje en de benarde financiële situatie van de IJclub. Weer een keer uitgraven en egaliseren van de bodem lijkt een optie, maar de kas laat zo'n kostbare operatie niet toe. Misschien wil de gemeente nogmaals werkelozen inzetten?

De penningmeester komt echter met een volslagen nieuw idee. Achter het zogenaamde Jodendom blijkt de heer De Jong Schouwenburg een prachtig vlak terrein te bezitten. Wanneer dat terrein in handen te krijgen is kan daarop een nieuwe sintelbaan aangebracht worden. 's Winters kan die onder water gezet worden en als ijsbaan gebruikt en 's zomers als tennisbaan. De IJclub is dan niet meer afhankelijk van de wisselende waterstanden.

Er gloort plotseling weer licht aan de horizon en de reactie van de collega-bestuursleden is enthousiast. Voorzitter La Chapelle zal met de rentmeester van de heer De Jong Schouwenburg, de heer Van den Brink, gaan praten.

Deze periode wordt afgesloten met het bestuur: De heren F.M. la Chapelle (voorz.), G. Pastunink (secr.), J. Kluit, J.W. Verloop, C.J. Willekes en C.C. Worrell.

De verenigingsjaren 1935 t/m 1938

Deze jaren versterken de positie van de IJclub bepaald niet. Het eerste jaar levert nog zeven, maar de volgende jaren slechts één tot twee schaatsdagen op. In het jaar 1935 - 36 staan nog maar 73 leden ingeschreven. In de andere twee jaarverslagen vond ik zelfs geen ledentallen meer vermeld. Ook de resterende obligatieleningen hangen het bestuur als een molensteen om de nek. De voorzitter wil in de volgende Algemene Ledenvergadering voorstellen deze obligatieleningen om te zetten in leningen onder hypothecair verband. Ondanks de moeilijke tijden blijft men bij de KNSB provinciale wedstrijden aanvragen en sluit men zich aan bij de Nederlandsche IJshockey Bond.

Ten behoeve van het in ontwikkeling zijnde 'tunnelplan' komt er in 1935 een verzoek

binnen van de gemeente om een strook grond, groot 610 m², te verkopen. (Deze strook van zo'n 6 à 7 meter breed loopt parallel aan de huidige Klaphekweg). Helaas staan op deze strook grond het clubhuis, het controlehuisje en de entree. Dit alles verplaatsen kost weer een hoop geld. Besloten wordt dan maar het hele terrein te koop aan te bieden tegen f 2,- per m².

Dat biedt dan mogelijkheden om op een betere plaats met een geringere afhankelijkheid van de waterstand met een schone lei te beginnen.

De luim van Koning Winter blijft ook in die situatie onbeheersbaar. Een commissie bestaande uit A.H. van der Sterre, C.C. Worrell en G. Pastunink, krijgt opdracht een pakket van eisen op de stellen voor een nieuwe ijsbaan plus een kostencalculatie. In 1937 komen de plannen op tafel voor een ijsbaan die voldoet aan de eisen voor officiële schaats- en ijshockeywedstrijden. Na overleg met de KNSB is men beland op f 21.000,- aanlegkosten. Inclusief de kosten voor een nieuw clubhuis en de aflossing van de resterende obligatieleningen komt het bestuur uit op een bedrag van f 30.000,- dat door de gemeente voor het hele terrein betaald zou moeten worden.

Intussen is er ook een reactie binnengekomen van de heer De Jong Schouwenburg. Hij wil het terrein achter het Jodendom niet in erfpacht geven, maar biedt wel 1,5 ha te koop aan voor f 0,75 per m². Het terrein ligt tussen het Natuurbad De Biltse Duinen en de spoorlijn naar Zeist. Een zeer aantrekkelijk aanbod.

In 1938 wordt de heer La Chapelle gekozen tot lid van de gemeenteraad en wenst, gezien de lopende onderhandelingen met de gemeente, af te treden als voorzitter van de IJclub. Enkele bestuursleden weten hem daarvan te weerhouden.

Half juni 1938 vindt de langverwachte vergadering met de burgemeester plaats, die helaas op een teleurstelling uitloopt. De raadscommissie heeft vastgesteld, dat de gemeente zich een uitgave van f 40.000,- niet kan permitteren (ik heb niet kunnen achterhalen waarom het eerder besloten bedrag van f 30.000,- niet ter tafel kwam). Het is bovendien zeer de vraag of Gedeputeerde Staten hiermee akkoord zouden gaan, aangezien er voor 1939 zware belastingmaatregelen in de lucht hingen. Bovendien zijn er volgens de burgemeester in de gemeente nog meer ijsbanen zoals het Natuurbad, het meertje in het

Heidepark en Brandenburg. De IJclub vindt dit allemaal maar gelegenheidsbaantjes, die niet zijn toegerust voor wedstrijden. Ondanks het feit, dat de Nederlandsche Spoorwegen "door haar snelle rijden de overweg nog gevaarlijker maakt" blijkt de N.S. niet bereid het tunnelplan mee te financieren. Het bestuur toont zich uiteindelijk bereid om na te denken over een goedkopere oplossing op bijvoorbeeld de grond van het Heidepark achter het Lyceum.

Uit een peiling onder de obligatiehouders blijkt, dat er slechts voor een bedrag van f 1.575,- bereidheid is om dit in een nieuwe ijsbaan te steken. De resterende f 6.000,- zouden bij verhuizing direct afgelost moeten worden.

De ijsbaancommissie heeft inmiddels het terrein in het Heidepark verkend en toont zich daar erg tevreden over. Hier kan een ringbaan van ca. 6.300 m² aangelegd worden en ook nog een ijshockeyveld van ca. 1.450 m². De commissie heeft schoon genoeg van de wisselende grondwaterstand en heeft de nieuwe banen nu geprojecteerd in met water te vullen betonnen bakken.

Dat kost f 16.000,-. In het antwoord aan de gemeente wordt een terreinruil voorgesteld met een toebetaling van f 7.500,- door de gemeente. De gemeente zal tevens voor een bedrag van f 4.000,- moeten bijdragen door gratis werkelozen ter beschikking te stellen. De oude obligatieleningen zouden dan afgelost kunnen worden en dan is de IJclub bereid een nieuwe lening aan te gaan voor f 10.500,-. Hiermee moet het financieringsplan rond zijn. Van de gemeente wordt nog wel verwacht, dat zij een uitneembaar houten clubhuis ter beschikking stelt en zorgt voor het opzetten en afbreken hiervan, dat zij zorgt voor verlichting en ook voor afrastering van het terrein.

Het bestuur, dat dit zware karwei onder handen heeft, bestaat uit de heren F.M. la Chapelle (voorz.), J. Kluft (secr.), C.C. Worrell (penningmeester), G. Pastunik, A.H. van der Sterre, J. van Dijk (ijshockey) en J. Heikens.

De verenigingsjaren 1939 t/m 1942

Met deze status van het nieuwe ijsbaanproject stappen wij de verenigingsjaren 1939 t/m 1942 in. Wat de ijspret betreft zijn deze jaren uniek.

Het begint met negen ijsdagen, gevolgd door een winter met maar liefst 43 ijsdagen en daarna een met 27 ijsdagen. Het aantal leden vliegt omhoog naar 762. Er kunnen weer

wedstrijden geschaatst worden en er is in 1940 zelfs een ijsfeest. Door de stijgende inkomsten kan er wat gedaan worden aan de achterstallige rentebetalingen en is er ruimte voor aflossing van wat obligaties.

De mobilisatie in 1939 verandert de Theresia van Lisieux-school aan de Gregoriuslaan in een militair legeringsgebouw. Er zitten zoveel opgeroepen reservisten, dat er geen ruimte overblijft om als kantine voor de militairen te dienen. Enkele omwonenden verzoeken daarom de IJclub hun clubhuis als kantine beschikbaar te stellen. Als tegenprestatie nemen de militairen op zich de baan schoon te houden. Wel wordt afgesproken, dat tijdens ijsdagen het clubhuis ook voor schaatsers toegankelijk is. Op de foto van de ijsbaan van winter 1939 - 40 op de omslag ziet u enige Nederlandse militairen.

Inmiddels zijn de tijden door de Duitse bezetting grondig veranderd. Begin 1941 lopen op de ijsbaan de spanningen tussen NSB-leden en leden van de Nederlandsche Unie hoog op. In het bestuur leidt dit tot felle discussies tussen twee NSB-leden en de overige leden. Toch komt men nog tot een eensgezind standpunt: de ijsbaan is een plaats voor ijspret en niet voor politieke krachtmetingen.

Eind 1941 ontstaan er nieuwe spanningen. Ondanks alle afspraken zijn het clubhuis en het controlehuisje beplakt met NSB-pamfletten. Bovendien is het hangslot aan het toegangshek in opdracht van een NSB-bestuurslid vervangen door een ander, zodat de overige bestuursleden geen toegang meer hebben tot het terrein. Het bestuur raakt steeds meer verdeeld in twee kampen. Dat is voor de voorzitter La Chapelle en de secretaris Kluft aanleiding hun zetels ter beschikking te stellen.

Voor de Algemene Ledenvergadering in november 1941 moet toestemming gevraagd worden aan de Procureur-Generaal op het hoofdbureau van politie in Amsterdam. Deze toestemming wordt verleend door middel van een stempel met de tekst "Geen bezwaar, mits geen onderwerpen van politieke aard ter sprake worden gebracht, direct noch indirect". Een NSB-bestuurslid stemde tegen het houden van die vergadering en rapporteert het wel doorgaan daarvan aan de Commissaris van Niet-Commercieele Vereenigingen in Den Haag.

Dat resulteert in de ongeldigverklaring van deze vergadering en de opdracht aan de rapporteur tot vorming van een nieuw bestuur.

De verenigingsjaren 1943 t/m 1945

In het eerste jaar is door de slappe winter de ijsbaan nauwelijks meer open geweest en ledentallen zijn niet meer geregistreerd. In de winter 1944 - 45 hadden de mensen wel iets anders aan het hoofd. Het terrein van het Biltse Meertje werd nog wel regelmatig bezocht, maar nu om er brandhout vandaan te halen. Na de oorlog blijken er twintig oude dennen spoorloos verdwenen te zijn.

Begin 1943 wordt door de secretaris van het bestuur aan de Commissaris van Niet-Commerciele Vereenigingen in Den Haag geschreven, dat nu alle bestuursleden op één na lid zijn van de NSB.

Over deze jaren zijn in het archief van de IJ-club geen jaarverslagen meer te vinden noch verslagen van bestuursvergaderingen.

De verenigingsjaren 1945 t/m 1949

De verslagen over deze jaren getuigen van nieuw enthousiasme en de wil om op te bouwen. Dat uit zich in de convocatie DE IJ-CLUB HET BILTSCHE MEERTJE MOET HERRIJZEN !, die wordt uitgegeven door het nieuwe bestuur, bestaande uit de heren La Chapelle, C.W. van Houten, J. Kluit, H.G. Smoolenaars en A.H. van der Sterre. In de eerste Algemene Ledenvergadering wenst de voorzitter La Chapelle bij de bespreking van de notulen van de vorige vergadering geen andere dan de notulen van de vergadering van 3 december 1941 te behandelen. Ondanks alle schades uit de voorgaande jaren gaat in het eerste winterseizoen de ijsbaan twaalf dagen open. Eerst 's avonds bij maanlicht en daarna onder een door de heer Van Raalte provisorisch geïnstalleerde verlichting kan men weer schaatsen. Tijdens de schouw van het terrein in december 1945 blijken het clubhuis en het controlehuisje zwaar gehavend en zijn de toiletten en het berghok met inhoud spoorloos verdwenen. De afrastering zit vol gaten en van de verlichting is niets meer te vinden. De schade aan gebouwen, terrein en inventaris, die wordt geclaimd bij de Schade Enquête Commissie, bedraagt zo'n f 2.300,-. Gelukkig wordt een groot deel van de administratie en het archief van de IJ-club teruggevonden. Zonder dit materiaal had ik u nooit over de eerste twintig jaren kunnen vertellen.

In het volgende winterseizoen is Koning Winter de IJ-club zeer gunstig gezind. Met enkele korte onderbrekingen is de ijsbaan 73 dagen open. Een record!
Er worden clubwedstrijden georganiseerd voor kinderen, dames en heren. De ver-

nieuwde verlichting zorgt met twintig schijnwerpers voor een prima te gebruiken avondbaan. Die mag van de PUEM echter slechts enkele dagen per week open wegens de nog heersende kolenschaarste. Datzelfde kolenprobleem zorgt ook voor een koud clubhuis. De aanvraag om een kolentoewijzing daarvoor werd afgewezen. Het enthousiasme bij het publiek is er niet minder om. Er staan alweer ca. 650 leden ingeschreven (het is niet na te gaan of hier sprake is van alleen hoofdleden of ook van gezinsleden en kinderen) en de verkoop van dagkaarten loopt enorm. Helaas haalt een voorjaarsstorm een deel van de lichtmasten omlaag en loopt het enigszins herstelde clubhuis door vandalisme stevige schade op.

Eind 1946 vraagt de William Doyle Groep om het clubhuis te mogen gebruiken als verkennershonk. Dit is een welkom verzoek aangezien de verkenners zich verplichten het clubhuis in een bruikbare staat te brengen. Er wordt dan ook een huurcontract gesloten voor drie jaar tegen een huurbedrag van f 1,- per jaar.

In het winterseizoen 1947 - 48 kan de IJ-club de baan maar zes dagen openstellen, te kort om wedstrijden te organiseren.

De schadeclaim bij de Schade Enquête Commissie is nog wel niet afgewikkeld maar met stukjes en beetjes blijft men bezig met het wegwerken van het achterstallige onderhoud. Het ledenaantal zakt terug tot ca. 300 (alle soort leden?).

Inmiddels wordt in het bestuur nagedacht over de viering van het 25-jarig jubileum van de IJ-club op 31 oktober 1949. Hoe prettig zou het zijn wanneer dit gevierd kon worden met een verlaging van de schuldenlast, een verhoging van het aantal leden en met een goed schaatsseizoen. Deze laatste wens veroorzaakt echter wel een vreemd dubbel gevoel bij het bestuur gezien de volgende opmerking in het jaarverslag "Zolang wij nog in het naoorlogse distributie stadium leven mogen wij niet anders wensen dan een niet al te koude winter, doch indien het niet anders mogelijk is, hoop ik op een prettige schaatswinter." Met gejuich was inmiddels de claim van de Schade Enquête Commissie ontvangen.

Het clubhuis, dat inmiddels verlaten was door de verkenners, werd op een nieuwe stenen fundering gezet, en van een nieuw verfje, nieuwe toiletten en banken voorzien. Het controlehuisje stond er weer als nieuw bij en de schade aan het hekwerk was gerepareerd.

Helaas had de natuur besloten deze winter niet te beslissen ten gunste van de IJclub en dit leverde als een soort troostprijs slechts één hele schaatsdag op. Het profiteren van al deze vernieuwingen moest dus nog een jaartje wachten. Die slappe winter was er vermoedelijk ook de oorzaak van, dat er van de viering van het 25-jarig jubileum niets terecht is gekomen.

In deze artikelenserie staat het oude Biltse Meertje aan de Gregoriuslaan centraal. In een volgend nummer van *De Biltse Grift* zal ik u vertellen over de laatste achttien jaren, dat de IJclub gebruik maakte van dit meertje.

Bronnen:

- Archiefmateriaal van de IJclub 'Het Biltse Meertje', door het bestuur welwillend ter inzage gegeven, bestaande uit:
 - Notulenboek Bestuursvergadering vanaf 14 April 1930 (t/m december 1941)
 - Jaarverslagen van de Vereniging IJclub 'Het Biltse Meertje'
 - Dossier obligatieleningen 1924 - 1942
 - Dossier correspondentie 1942 - 1943
 - Dossier correspondentie, notulen en jaarverslagen 1944 - 1957
 - Dossier IJBM 64-81.
- Gemeentearchief De Bilt, Eisen aan woningen, gebouwen en terreinen dossier 1.733.21.
- *Utrecht in woord en beeld*, 14.08.1931.